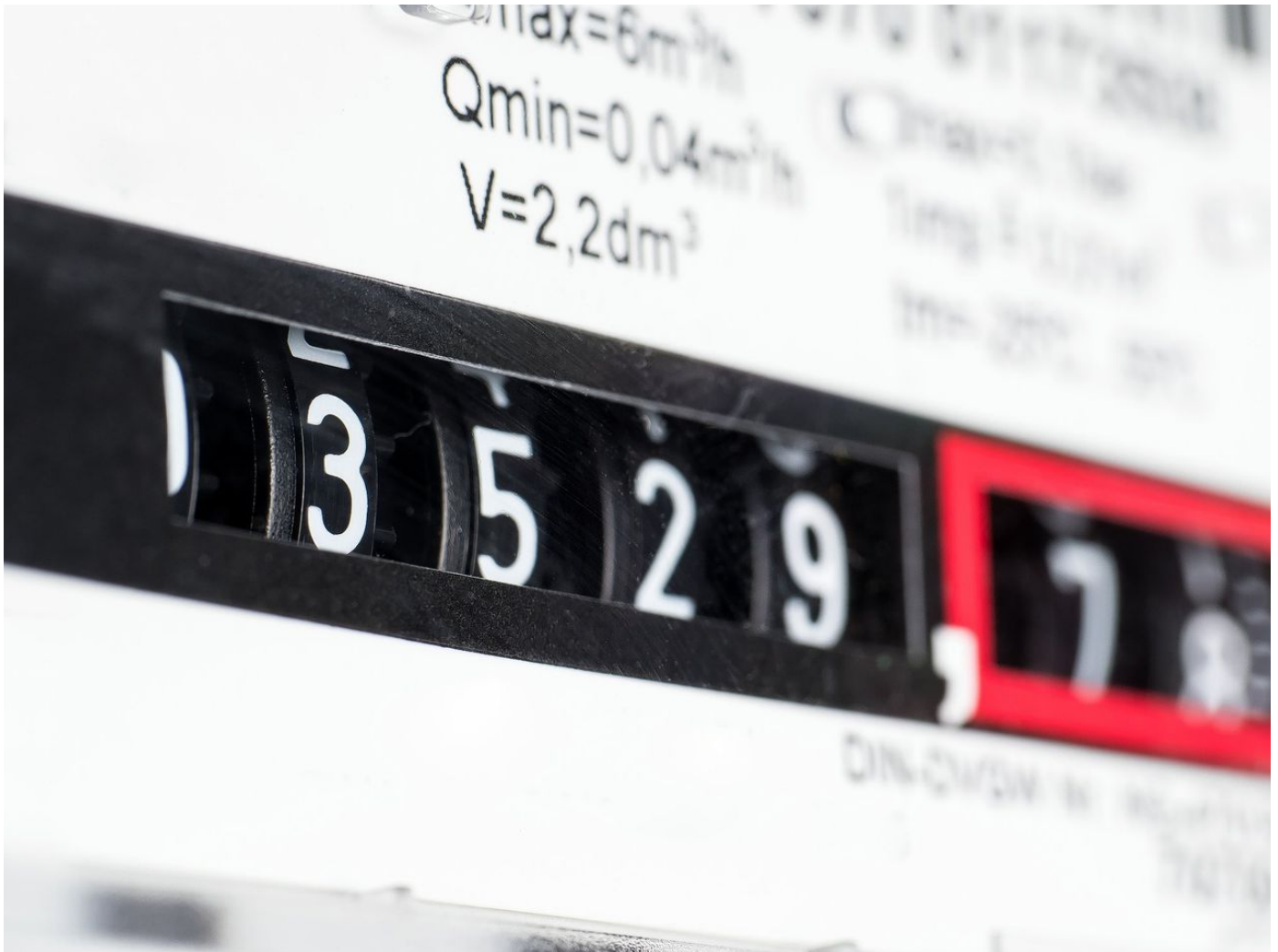

N.B. Het kan zijn dat elementen ontbreken aan deze printversie.

Overheid hield raming energierekening bewust laag

Energieprijzen Bangmakerij, noemde staatssecretaris Keijzer berichten over een veel hogere stroom- en gasrekening voor huishoudens. Actuele cijfers ging het ministerie niet zoeken.

De energierekening bleek begin dit jaar sterk te zijn gestegen.

Foto Ra-photos

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) heeft bewust geen rekening gehouden met voorspellingen dat hogere elektriciteits- en gasprijzen de energierekening begin 2019 zouden opdrijven. Dat blijkt uit stukken die NRC verkreeg met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur.

In februari ontstond politiek rumoer over de stijging van de energierekening voor burgers. Uit CBS-cijfers bleek toen dat die rekening voor een gemiddeld huishouden op jaarbasis 334 euro hoger zou uitvallen. Het kabinet had in december nog met veel aplomb beweerd dat de stijging beperkt zou blijven tot 108 euro. Staatssecretaris Mona Keijzer (Economische Zaken, CDA) [noemde berichten over veel hogere rekeningen toen bangmakerij](#).

Een stijging van de energierekening van burgers ligt politiek zeer gevoelig. De rekening is een symbool geworden voor de kosten van klimaatbeleid en de mate waarin huishoudens daaraan bijdragen.

Bovendien was de discussie aanleiding voor met name de Kamerfractie van het CDA om twijfel te zaaien over berekeningen van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). „Dit gaat over het vertrouwen in die cijfers en die modellen”, zei CDA-fractie leider Sybrand Buma direct na het debat. De kritiek op het PBL was onterecht, bevestigen de stukken: de ministeries van Financiën en EZK betrokken het PBL helemaal niet bij hun berekeningen over de energierekening.

Kamervragen

De basis voor alle onvrede werd in december vorig jaar gelegd. EZK moest Kamervragen beantwoorden over berichten in *De Telegraaf* dat een commerciële prijsvergelijker een stijging van de energierekening met driehonderd euro voorzag. Dat kwam door verhoogde energiebelastingen en door hogere gas- en stroomprijzen op de internationale energiemarkt.

In het Kamerdebat, waarin staatssecretaris Mona Keijzer verantwoordelijk minister Eric Wiebes (VVD) verving omdat die in het buitenland was, hield zij stellig vol dat de stijging van de energierekening beperkt zou blijven tot 108 euro voor een gemiddeld huishouden. Twee maanden later bleek dat het ministerie fout zat, toen het Centraal Bureau voor de Statistiek de veel hogere stijging bevestigde.

Uit de openbaar gemaakte stukken blijkt dat Economische Zaken in het najaar geen enkele behoefte voelde de prijsstijging serieus te nemen die prijsvergelijker Gaslicht.com voorzag. Het ministerie noemde de door het bedrijf voorziene toename

van de marktprijzen voor gas en stroom „niet realistisch”, maar deed geen enkele poging zelf greep te krijgen op de actuele gas- en elektriciteitsprijzen.

Marktprijzen

Die actuele prijzen lagen op de internationale markten medio 2018 hoog. In plaats daarvan besloot EZK toch zelf te gaan rekenen met het oude, veel lagere prijspeil van het PBL uit 2017. Destijds voorzag het Planbureau ongeveer gelijkblijvende prijzen tot 2020. Die cijfers waren echter niet bedoeld om ieder jaar de energierekening mee te voorspellen. Dat is ook ondoenlijk, omdat marktprijzen sterk fluctueren. Komend half jaar daalt de prijs weer licht.

Commerciële aanbieders van energiecontracten houden zulke prijsontwikkelingen, die algemeen bekend zijn, nauwgezet in de gaten. Financiën en EZK negeerden die informatie, blijkt uit de stukken. Of dat een politieke beslissing was, wordt niet duidelijk. Een EZK-woordvoerder zegt desgevraagd dat men niet anders kon dan de verouderde PBL-cijfers gebruiken. „Je wilt toch dat iemand hier met enige distantie naar kijkt. In hoeverre heb je het PBL anders nog nodig?”

Pas begin februari, ruim een week voordat het CBS met zijn raming kwam, vroeg minister Eric Wiebes zijn ambtenaren of hij niet „hopeloos achter de feiten” aanliep omdat het ministerie nog steeds vasthield aan een stijging van 108 euro. Wiebes vroeg toen alsnog of het PBL binnen een week actuele cijfers kon leveren, maar dat had er vanwege zijn werk voor het klimaatakkoord geen tijd voor.

Uit de stukken blijkt dat de berekening van EZK op meer punten onzeker was. Al maanden vlogen in e-mails tussen Financiën en EZK uiteenlopende bedragen heen en weer, vooral omdat men het niet eens werd over het gas- en stroomverbruik van een gemiddeld huishouden. Dat heeft grote effecten op de berekening. Al op 13 september schreef een ambtenaar: „Op medewerkersniveau komen we er niet uit. De discussie gaat over wat nu het goede bedrag is om te presenteren als stijging van de Energierekening van volgend jaar.”

Blunder

In een [Kamerdebat over de blunder op 19 februari](#) zei Wiebes dat de stelligheid van het ministerie over de energierekening „onterecht” was geweest, omdat het ministerie zich op oude PBL-cijfers had gebaseerd.

De minister verweet het Planbureau niets, maar de politieke werkelijkheid werd anders. De heisa over de energierekening kwam op een gevoelig moment: het PBL en het Centraal Planbureau legden net de laatste hand aan hun belangrijke analyse van

het klimaatakkoord. Buma was zich daar zeer van bewust. „Vergeet niet”, zei hij, „dan moeten we de hele doorrekening van het klimaatakkoord nog. En dan is weer de vraag: op welke cijfers baseer je je?”